

Kopie

Afgeleverd aan: mr. BAERT Mathieu

art. 792 Ger. W.

Vrij van griffierecht - art. 280,2° W.Reg.

Repertoriumnummer 2024/ 615
Datum van uitspraak 24 januari 2024
Rolnummer 2021/AR/1802

Uitgifte

Uitgereikt aan	Uitgereikt aan	Uitgereikt aan
op € BUR	op € BUR	op € BUR

Registreerbaar

N° 47

Eindarrest

Hof van beroep Brussel

Arrest

8ste Kamer

Aangeboden op
Niet te registreren

KONINKLIJKE BELGISCHE BIJARTBOND V.Z.W., ingeschreven in de Kruispuntbank van Ondernemingen onder het nummer 0409.579.332, met maatschappelijke zetel te 3000 LEUVEN, Martelarenplein 13,

Appellant, of hierna '**KBBB**',
oorspronkelijk verwerende partij,

vertegenwoordigd door meester VAN DE VOORDE Tom en MAGNUS Benjamin, advocaten kantoorhoudende te 9900 EEKLO, Gentsesteenweg 56

TEGEN

HECTOR CUE SPORTS BELGIUM BV, ingeschreven in de Kruispuntbank van Ondernemingen onder het nummer 0701.664.148, met maatschappelijke zetel te 2520 RANST, Ter Stratenweg 29D,

Geïntimeerde, of hierna '**HCSB**',
oorspronkelijk eisende partij,

vertegenwoordigd door meester BAERT Mathieu, VANDEN BERGHE Lore, GOFFINET Pierre en GODDEAU Loïck, advocaten kantoorhoudende te 9052 ZWIJNAARDE, Bollebergen 2 A bus 20

Gelet op de procedurestukken :

- Het vonnis van de Voorzitter van de Ondernemingsrechtbank Leuven, zetelend zoals in kort geding, van 20 april 2021 ;
- de Amicus Curiae van de Belgische Mededingingsautoriteit van 25 augustus 2021 ;
- het vonnis van de Voorzitter van de Ondernemingsrechtbank te Leuven, zetelend zoals in kort geding, van 30 november 2021 ;
- het verzoekschrift tot hoger beroep zoals ingediend door appellante op 28 december 2021 tegen de voorgenoemde vonnissen van de Voorzitter van de Ondernemingsrechtbank Leuven, zetelend zoals in kort geding, van 20 april 2021 en van 30 november 2021 ;
- de door de partijen ingediende syntheseconclusies ;
- de door partijen ingediende stukkenbundels ;

Gehoord de advocaten van partijen ter openbare terechtzitting van 6 december 2023 waarna de zaak in beraad werd genomen voor uitspraak op **24 januari 2024**.

Artikel 24 van de wet van 15 juni 1935 betreffende het gebruik der talen in gerechtszaken werd nageleefd.

I. Feiten en procedurele voorgaanden

1. Het Hof herneemt een summier feitenrelaas zoals weergegeven door de beide partijen. Bij de verdere beoordeling wordt uiteraard rekening gehouden met het geheel van de feiten en de ingediende dossierstukken van de partijen.
2. KONINKLIJKE BELGISCHE BILJARTBOND V.Z.W (hierna "**KBBB**") is een vereniging zonder winstoogmerk, die lid is van het Belgisch Olympisch en Interfederaal Comité (BOIC) en de Europese bond CEB en de wereldbond UMB, met regelgevende bevoegdheden binnen de carambole biljartsport in België en die tevens organisator is van carambole biljartwedstrijden in België.
3. HECTOR CUE SPORTS BELGIUM BV (Hierna "**HCSB**"), is de Belgische dochteronderneming van LOONTJENS BILJARTS, een Nederlands bedrijf dat bijna 100 jaar op de markt is en gespecialiseerd is in de verkoop van biljarttafels, -keuen en -accessoires, zoals biljartballen inzake carambole-biljart. Ook deel van de groep is de vennootschap achter het merk 'DYNASPHERES' en die vennootschap is een wereldwijde verdeler van biljartballen met zetel te België (<https://www.dynaspheres.com>). De vennootschap, deel van dezelfde groep, achter het merk "Gabriels Billiards" is een wereldwijde verdeler van biljarttafels ook met zetel te België (<https://www.gabrielsbilliards.com>). HCSB heeft op 15 maart 2022, dus hangende onderhavige procedure, een gedeelte van haar activa, waaronder de merken DYNASPHERES en GABRIELS BILLIARDS, overgedragen aan GDM SPORTS BV (0780.827.531) eveneens gelegen te 2520 RANST, Ter Stratenweg 29D. De rechtsprocedures blijven echter naar eigen zeggen onder de vleugels van HCSB (zie verder hieronder in het deel in rechte).
4. In het kader van de organisatie van de carambole biljartwedstrijden sluit KBBB leverings- en sponsorovereenkomsten met derde partijen. Het betreft de levering van biljartproducten zoals biljartballen en -tafels voor die wedstrijden en de sponsoring ervan. Deze leverings- en sponsorovereenkomsten zijn voor verenigingen zoals de KBBB belangrijk voor de financiering van hun algemene werking én de financiering van de wedstrijden.
5. In dit verband is KBBB in 2020 exclusieve samenwerkingen aangegaan met betrekking tot drie wedstrijden die zij organiseert : 1) de eindfase van de kampioenschappen van België in Blankenberge (1 week), 2) de eindfase van de Beker van België (1 weekend) en 3) de eindfase van de Belgische jeugdkampioenschappen (1 weekend). In het kader van deze drie wedstrijden sloot de KBBB een exclusieve samenwerking met de vennootschap NV SALUC voor de levering van biljartballen voor de betrokken wedstrijden en bijhorende sponsoring en met de vennootschap BV VERHOEVEN BILJARTFABRIEK voor de levering van biljarttafels voor de betrokken wedstrijden en bijhorende sponsoring.

Eén en ander nam een aanvang met een e-mail van 9 juli 2020, met als titel “goedgekeurde biljartballen” en waarin men de goedkeuring van een aantal biljartballen van HCSB aankondigde. In deze e-mail werd ook het volgende meegedeeld (Stuk A-3 HCSB):

*“Graag zien we een sponsorvoorstel tegemoet voor de 3 organisaties samen:
Kampioenschappen van België;
Beker van België;
Belgische jeugdkampioenschappen”*

In deze e-mail werd nergens meegedeeld dat er sprake was een aanbesteding, laat staan dat er sprake zou zijn van een exclusiviteit die hieraan zou worden verbonden. Ook de duurtijd werd nergens meegedeeld.

Ook inzake de biljarttafels werd een soortgelijke e-mail verstuurd naar een winkel aan wie HCSB biljarttafels levert, doch niet aan HCSB zelf.

Meer zelfs, KBBB had reeds vóór 9 juli 2020 (met name op 6 juli 2020) een exclusiviteitsovereenkomst gesloten met de NV SALUC.

6. Naar aanleiding van een Facebookpost van de vennootschap NV SALUC, waarin wordt meegedeeld dat zij een samenwerking met KBBB voor vier jaar hebben verlengd en waarbij NV SALUC wordt erkend als zijnde de exclusieve leverancier van biljartballen voor de drie hogervermelde wedstrijden, stelde HCSB KBBB op 28 augustus 2020 in gebreke wegens een inbreuk op het mededingingsrecht, meer specifiek op de artikelen IV.1 en IV.2 van het WER en de artikelen 101 en 102 VWEU.

7. Op 27 september 2020 maakte HCSB de zaak aanhangig voor de Belgische Mededingingsautoriteit (hierna “**BMA**”). De BMA oordeelde dat de exclusieve samenwerkingsovereenkomsten in strijd waren met het mededingingsrecht. Echter deelde de BMA aan HCSB mee dat ze geen nieuwe procedure inzake de biljartsport zou initiëren daar er reeds rechtspraak bestond waarop HCSB zich zou kunnen baseren bij een vordering voor de burgerlijke rechter. De BMA verstrekke HCSB evenwel adviezen, respectievelijk op 30 oktober 2020 en op 29 januari 2021.

8. Op 3 december 2020 dagvaardde HCSB KBBB voor de voorzitter van de ondernemingsrechtbank te Leuven.

9. Bij tussenvonnissen van 20 april 2021 nodigde de eerste rechter de BMA uit om haar opmerkingen mee te delen met betrekking tot de ingestelde vorderingen en de standpunten van de partijen.

10. Op 25 augustus 2021 deelde de BMA haar advies mee in de vorm van een *Amicus Curiae*.

11. Bij eindvonnis van 30 november 2021 verklaarde de voorzitter van de ondernemingsrechtbank de vorderingen van HCSB gegrond : volgens hem was er een inbreuk door KBBB op de artikelen IV.1 en IV.2 WER en de artikelen 101 en 102 VWEU door vanuit een absolute machtspositie aan bepaalde leveranciers exclusieve rechten te verlenen zonder hiervoor eerst op een transparante en objectieve wijze een tender of aanbesteding te organiseren. De voorzitter beval de staking van de praktijk onder verbeurte van een dwangsom van 1.000,00 EUR per dag dat de inbreuk bleef bestaan.

12. Het is tegen dit vonnis, alsook het eerdere vonnis van 20 april 2021, dat KBBB het onderhavige hoger beroep instelde.

Het bestreden vonnis van 30 november 2021 werd reeds voorlopig uitgevoerd. Over de uitvoering bestaat evenwel ook discussie tussen partijen. Er zijn nog diverse procedures hangende en de “opvolger” (GDM Sports BV) van HCSB is zelf ook een procedure begonnen voor de stakingsrechter te Leuven.

13. Ter zitting voor het hof van 6 december 2023 bevestigt HCSB dat een overdracht van (een deel van) de activa plaatsvond ingevolge een overeenkomst gesloten tussen HCSB en GDM Sports BV op 15 maart 2022. Partijen zijn het er op zitting over eens dat de overdracht dan daadwerkelijk plaatsvond.

Het hof stelde zich wat dit betreft, en in het bijzonder wat betreft de omvang van de overgedragen activa, de vraag in hoeverre deze overeenkomst (die niet voorligt) repercussies heeft op de actualiteit van de stakingsvordering. Deze bedenking werd tevens voorgelegd aan de partijen op de zitting van 6 december 2023 en partijen werden hieromtrent gehoord.

In de activa van HCSB zouden volgens HCSB momenteel nog zitten : ‘stocks, participaties en garantiegevallen’. In haar syntheseconclusies stelt HCSB : *‘de rechtsprocedures blijven onder de vleugels van HCSB en HCSB heeft zich er bij de overdracht toe verbonden om zich te goeder trouw te gedragen, waarbij zij onder meer de rechten van GDM SPORTS BV dient te beschermen’*. Vervolgens verwijst HCSB naar haar stuk H.1. Het stuk (overgemaakt in het Engels zonder vertaling) stelt vrij vertaald uitdrukkelijk dat alle activiteiten en merken aan GDM Sports BV worden overgedragen :¹

¹ Stuk H.1 HCSB.

GDM SPORTS BV ACQUIRES ALL ACTIVITIES AND BRANDS FROM HCSB BV.

Oelegem, Belgium – March 15th, 2022

With immediate effect, GDM-sports BV has acquired all activities and brands of HCSB BV among which are some of the most famous in the billiards- industry: Gabriels Billiards, Molinari Cues, Vector Cushions, Dynaspheres Phenolic Resin balls, Nova-Rossi Cues and others. Together with its partners and staff, GMD – sports BV will continue to invest in the billiards industry, federations and also expand its support to the pro-players team.

The GDM – sports bv company-address will be: Terstratenweg 29D, 2520 Oelegem, Belgium. Mobile – and phone numbers will remain the same as before, and new mail-addresses will be provided on short notice. For all further information regarding this activity -transfer and change of ownership of the brands, you can contact us at: info@gdmisports.com (mailto:info@gdmisports.com).

Thierry Gabriels, CEO, GDM – Sports Lv
Alexander Loontjens, CEO, HCSB bv

14. GDM Sports heeft als opvolger van HCSB inmiddels zélf een stakingsprocedure opgestart tegen KBBB voor de voorzitter van de ondernemingsrechtbank Leuven. HCSB heeft niet meer zelf aan de aanbesteding, die de KBBB na het bestreden vonnis organiseerde, meegedaan.

II. Bestreden Beslissing:

Bij vonnis van 30 november 2021 van de ondernemingsrechtbank te Leuven werd de vordering van verwerende partij tot staking van inbreuken op het mededingingsrecht van KBB ontvankelijk en gegrond verklaard als volgt:

“De voorzitter stelt vast dat verweerster (lees de KBB) inbreuken heeft gepleegd op het mededingingsrecht meer bepaald op de art. IV.1 WER en IV.2 WR (en art. 101 en 102 VWEU) door vanuit een absolute machtspositie aan bepaalde leveranciers van biljartbenodigdheden (zoals biljartballen of biljarttafels) exclusieve rechten te (blijven) verlenen met betrekking tot door verweerster georganiseerde biljartwedstrijden op nationaal niveau, zonder hiervoor eerst op transparante en objectieve wijze een tender of een aanbesteding te organiseren.

De voorzitter beveelt de staking van die praktijk vanaf de dag volgend op de betekening van dit vonnis, en dit onder verbeurte van een dwangsom van 1.000 euro per dag dat de inbreuk blijft bestaan.”

15. Op 10 januari 2024 (toen de zaak al in beraad was) heeft HCSB een verzoekschrift in heropening van de debatten conform artikel 772 Ger. W. ingediend.

KBBB heeft daarop gereageerd middels conclusies die zij indiende op 16 januari 2024.

Bij synthesebesluiten dd. 13 maart 2023 werd door KBBB als eerste middel opgeworpen dat het bestreden vonnis dient hervormd te worden gezien HCSB niet langer over het vereiste belang beschikte.

Het antwoord van HCSB in besluiten luidde als volgt : *“ Concludente heeft op 15 maart 2022 een gedeelte van haar activa, waaronder het merk DYNASPHERES en GABRIELS BILLIARDS overgedragen aan GDM SPORTS BV (0780.827.531) eveneens gelegen te 2520 RANST, Ter Stratenweg 29D. De rechtsprocedures blijven onder de vleugels van concludente en concludente heeft er zich bij de overdracht toe verbonden om zich te goeder trouw te gedragen, waarbij zo onder meer de rechten van GDM SPORTS BV dient te beschermen”*

Bij aanvang van de zitting van 06 december 2023 stelde het Hof een aantal vragen over het belang en waarom de overnameovereenkomst niet werd voorgelegd. Er werd daarbij ook verwezen naar het arrest van het Hof van Beroep, kamer 17 burgerlijke zaken dd. 09 mei 2023 waarbij partij HCSB wordt uitgenodigd de overname overeenkomst voor te leggen dan wel, zo dit om redenen van betrouwbaarheid nog steeds onmogelijk is, een verklaring opgesteld door een bedrijfsrevisor of accountant met betrekking tot de exacte datum van de totstandkoming van de overname.

Ter zitting werd formeel bevestigd dat de overname geschiedde op 15 maart 2022. Partij HCSB deelde eveneens mee dat zij bereid was de overeenkomst van overname alsnog en binnen een korte tijdsperiode mee te delen. Zij vroeg dienaangaande een kort uitstel met het oog op het voegen van de overname overeenkomst. Het Hof aanhoorde de standpunten en trok zich voor beraad terug waardoor de zitting dan ook tijdelijk werd geschorst. Na kort beraad deelde het Hof haar beslissing mee die inhield dat er geen verder uitstel werd verleend in deze zaak.

Thans probeert partij HCSB de beslissing van geen verder uitstel van het Hof terzijde te schuiven door op grond van artikel 772 Ger.Wb. een heropening der debatten te horen bevelen stellende dat de gezamenlijke verklaring van 08 januari 2024 een nieuw stuk betreft waardoor de overeenkomst tot aankoop activa ook als een nieuw stuk zou moeten worden beschouwd.

Artikel 772 Ger. Wb. stelt dat *“Indien een verschijnende partij gedurende het beraad een nieuw stuk of feit van overwegend belang ontdekt, kan zij, zolang het vonnis niet uitgesproken is, de heropening van de debatten vragen”*.

Voor de toepassing van de hogervermelde wetsbepaling is, onder meer, vereist dat het stuk of feit nieuw is hetgeen betekent dat het tijdens het beraad moet zijn ontdekt. Het stuk of feit mag de verzoeker dus niet gekend zijn of kunnen gekend zijn voor de sluiting van het debat. Hetgeen een partij voordien – dus voor de sluiting van het debat – reeds had kunnen verrichten (doch heeft nagelaten te doen) kan bijgevolg niet worden beschouwd als een nieuw feit. Bovendien mag het nieuwe stuk of feit mag niet voortkomen uit de loutere wil van de betrokken partijen.

In casu is het echter duidelijk dat partij HCSB gedurende het beraad geen nieuw stuk of feit heeft ontdekt.

De overnameovereenkomst dateert van 15 maart 2022 en is vanaf voornoemde datum door partij HCSB zeker gekend daar zij betrokken partij was. Aldus kan de overname overeenkomst geenszins een nieuw stuk of nieuw feit zijn.

De gezamenlijke verklaring van 08 januari 2024 kan evenmin aanzien worden als nieuw stuk of nieuw feit dat werd ontdekt daar deze gezamenlijke verklaring reeds vroeger en op 15 maart 2022 kon opgemaakt worden. Deze verklaring is derhalve geen nieuw stuk of feit dat tijdens het beraad werd ontdekt. Ze werd immers door partij HCSB zelf opgemaakt worden en kon vroeger opgemaakt worden.

Ook de email van 09 januari 2024 waarbij HCSB de toestemming van de overnemer GDM SPORTS heeft verkregen om de overnameovereenkomst mee te delen is geenszins een nieuw stuk of feit dat gedurende het beraad wordt ontdekt. Dit stuk werd opgemaakt door partij HCSB zelf en kon reeds vroeger en niet in de loop van het beraad opgemaakt worden.

Tot slot zijn de beweerde nieuwe stukken of feiten geen stukken of feiten van overwegend belang. Ter zitting werd bevestigd dat HCSB haar activa heeft overgedragen op 15 maart 2022 en uit haar laatste gepubliceerde jaarrekening blijkt zoals KBBB terecht doet gelden in haar reactie op het verzoek tot heropening, dat het negatief eigen vermogen van HCSB gestegen is naar 327.551 (hetgeen vragen stelt bij het voortbestaan van deze rechtspersoon) met een verlies van 1.227.551 € hetgeen (impliciet) bevestigt dat HCSB sedert geruime tijd geen activa (en geen daadwerkelijke economische activiteit) meer heeft.

Het verzoek tot heropening der debatten wordt om die redenen dan ook afgewezen.

III. Voorwerp van de vorderingen

In diens syntheseconclusie d.d. 13 maart 2023 vordert **KBBB** :

Het hoger beroep ontvankelijk en gegrond te verklaren en dienvolgens;

In hoofdorde, het vonnis van de voorzitter van de ondernemingsrechtbank Leuven, zetelend zoals in kortgeding van 30 november 2021 en van 20 april 2021 in de zaak aldaar gekend onder algemeen rolnummer A/20/01287 teniet te doen gelet op de onontvankelijkheid, minstens ongegrondheid van de oorspronkelijke vordering van geïntimeerde;

In ondergeschikte orde, de debatten te heropenen opdat de partijen standpunt kunnen innemen over de prejudiciële vragen te stellen aan het Hof van Justitie van de Europese Unie;

In meer ondergeschikte orde, indien uw Hof per impossibile van oordeel zou zijn dat een stakingsbevel moet worden opgelegd, het stakingsbevel duidelijk te omschrijven en geen dwangsom op te leggen, hoogstens een redelijke dwangsom die tot een maximum wordt beperkt;

In ieder geval: geïntimeerde te veroordelen tot de gerechtskosten van beide instanties, met inbegrip van de rechtsplegingsvergoedingen, begroot op 1.440 EUR in eerste aanleg en 1.680 EUR in hoger beroep.

Bij syntheseconclusie d.d. 11 april 2023 vordert **HCSB** :

Het vonnis van 30 november 2021 integraal te willen bevestigen;

Het hoger beroep van de KBBB te willen afwijzen als ongegrond;

Ondergeschikt en moest Uw Rechtbank het stakingsbevel willen opheffen of wijzigen, dit enkel voor de toekomst, ex nunc, te willen doorvoeren.

Ondergeschikt, en mocht Uw Rechtbank het vonnis deels hervormen, bijkomend appellante onder verbeurte van een dwangsom van 2.500 euro conform art. XVII.4 WER te bevelen dat zij zowel aan haar inrichting als op haar website en op haar sociale mediakanalen de beslissing van het Marktenhof zal publiceren.

De KBBB te willen veroordelen tot de gerechtskosten in eerste aanleg en in hoger beroep, inclusief een rechtsplegingsvergoeding van 1.800,00 EUR zowel in eerste aanleg als in graad van beroep.

IV. Ingeroepen middelen

KBBB steunt zich op de volgende middelen :

EERSTE MIDDEL (in hoofdorde) : Het bestreden vonnis moet worden hervormd aangezien HCSB niet langer over het vereiste belang beschikt (art. 17 en 18 Ger.W.).

EEERSTE ONDERDEEL : er is geen sprake van een misbruik van machtspositie in de zin van artikel IV.2 WER en 102 VWEU.

TWEEDE ONDERDEEL : er is geen sprake van een verboden mededingingsbeperkende overeenkomst in de zin van artikel IV.1 WER en 101 VWEU.

TWEEDE MIDDEL (in hoofdorde) : *Het bestreden vonnis moet worden hervormd aangezien er geen inbreuk op het mededingingsrecht voorligt.*

DERDE MIDDEL (in ondergeschikte orde) : *Indien Uw Hof niet zeker is over de correcte toepassing van het EU mededingingsrecht in voorliggende zaak, vordert concludante dat Uw Hof prejudiciële vragen stelt aan het Hof van Justitie van de Europese Unie en de debatten heropent.*

VIERDE MIDDEL (in uiterst ondergeschikte orde) : *Indien Uw Hof per impossibile van oordeel zou zijn dat een stakingsbevel moet worden opgelegd, vordert concludante dat het stakingsbevel duidelijk wordt omschreven en dat er geen dwangsom wordt opgelegd, hoogstens een redelijke dwangsom die tot een maximum wordt beperkt.*

HCSB laat de volgende middelen gelden :

EERSTE MIDDEL (in hoofdorde) : *Het vonnis a quo en het daarin opgelegde stakingsbevel moet worden bevestigd - appellante heeft Art. VI.104 WER geschonden wegens inbreuken op het mededingingsrecht.*

TWEEDE MIDDEL (in ondergeschikte orde) : *Mocht de beslissing moeten worden herzien en/of mocht er geen herhalingsgevaar inzake het stakingsbevel meer bestaan, dan kan het stakingsbevel enkel ex nunc worden opgeheven.*

DERDE MIDDEL (in ondergeschikte orde) : *Mocht de beslissing moeten worden herzien, dan verzoekt HCSB Uw Hof om appellante conform art. XVII.4 WER te verplichten de beslissing te publiceren.*

VIERDE MIDDEL (in ondergeschikte orde) : *Appellante moet worden veroordeeld tot alle gerechtskosten, inclusief een rechtsplegingsvergoeding.*

V. Wetgevend kader

Wetboek Economisch recht :

Artikel I.1, 1° WER :

Behoudens andersluidende bepaling 3[...], wordt voor de toepassing van dit Wetboek verstaan onder:

1° onderneming: elk van volgende organisaties:

(a) iedere natuurlijke persoon die zelfstandig een beroepsactiviteit uitoefent;

(b) iedere rechtspersoon;

(c) iedere andere organisatie zonder rechtspersoonlijkheid.

Niettegenstaande het voorgaande zijn geen ondernemingen, behoudens voor zover anders bepaald in de hierna volgende boeken of andere wettelijke bepalingen die in dergelijke toepassing voorzien:

(a) iedere organisatie zonder rechtspersoonlijkheid die geen uitkeringsoogmerk heeft en die ook in feite geen uitkeringen verricht aan haar leden of aan personen die een beslissende invloed uitoefenen op het beleid van de organisatie;

(b) iedere publiekrechtelijke rechtspersoon die geen goederen of diensten aanbiedt op een markt;

(c) de Federale Staat, de gewesten, de gemeenschappen, de provincies, de hulpverleningszones, de prezones, de Brusselse Agglomeratie, de gemeenten, de meergemeentezones, de binnengemeentelijke territoriale organen, de Franse Gemeenschapscommissie, de Vlaamse Gemeenschapscommissie, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en de openbare centra voor maatschappelijk welzijn;

Artikel IV.1 WER :

§ 1. Zijn verboden, zonder dat hiertoe een voorafgaande beslissing vereist is, alle overeenkomsten tussen ondernemingen, alle besluiten van ondernemingsverenigingen en alle onderling afgestemde feitelijke gedragingen welke ertoe strekken of ten gevolge hebben dat de mededinging op de Belgische betrokken markt of op een wezenlijk deel ervan merkbaar wordt verhinderd, beperkt of vervalst en met name die welke bestaan in:

1° het rechtstreeks of onrechtstreeks bepalen van de aan- of verkoopprijzen of van andere contractuele voorwaarden;

2° het beperken of controleren van de productie, de afzet, de technische ontwikkeling of de investeringen;

3° het verdelen van de markten of van de voorzieningsbronnen;

4° het ten opzichte van handelspartners toepassen van ongelijke voorwaarden bij gelijkwaardige prestaties, hen daarmee nadeel berokkenend bij de mededinging;

5° het afhankelijk stellen van het sluiten van overeenkomsten, van de aanvaarding door de handelspartners van bijkomende prestaties welke naar hun aard of volgens het handelsgebruik geen verband houden met het onderwerp van deze overeenkomsten.

§ 2. De krachtens dit artikel verboden overeenkomsten of besluiten zijn van rechtswege nietig.

§ 3. De bepalingen van paragraaf 1 zijn echter niet van toepassing op:

1° elke overeenkomst of groep van overeenkomsten tussen ondernemingen,

2° elk besluit of groep van besluiten van ondernemingsverenigingen, en

3° elke onderling afgestemde feitelijke gedraging of groep van gedragingen, die bijdragen tot verbetering van de productie of van de verdeling van producten, die bijdragen tot verbetering van de technische of economische vooruitgang, of die de kleine en middelgrote ondernemingen de mogelijkheid bieden om hun concurrentiepositie op de betrokken markt of op de internationale markt te verstevigen, waarbij een billijk aandeel in de daaruit voortvloeiende voordelen de gebruikers ten goede komt, en zonder nochtans aan de betrokken ondernemingen:

a) beperkingen op te leggen welke voor het bereiken van deze doelstellingen niet onmisbaar zijn;

b) de mogelijkheid te geven, voor een wezenlijk deel van de betrokken producten de mededinging uit te schakelen.

§ 4. Het is natuurlijke personen verboden in het kader van de activiteiten van een onderneming of ondernemingsvereniging met één of meer concurrenten te onderhandelen, overeen te komen, te besluiten of onderling af te stemmen met betrekking tot:

1° het vaststellen van de prijzen bij verkoop van producten aan derden;

2° het beperken van de productie of de verkoop van producten;

3° het toewijzen van markten of afnemers.

De inbreuk op het in het eerste lid bedoelde verbod kan enkel worden vastgesteld ingeval de overeenkomst, het besluit of de onderling afgestemde feitelijke gedraging deel uitmaakt van een door het Mededingingscollege of de auditeur in dezelfde zaak vastgestelde inbreuk op het verbod bedoeld in de eerste paragraaf door de onderneming of ondernemingsvereniging in het kader van wiens activiteiten de natuurlijke persoon is opgetreden.

Ingeval de onderneming of ondernemingsvereniging niet meer bestaat en geen rechtsopvolger heeft, kan het onderzoek in afwijking van het tweede lid worden gevoerd en de beslissing worden genomen ten aanzien van de natuurlijke persoon alleen.

Artikel IV.2 WER :

Het is verboden, zonder dat hiertoe een voorafgaande beslissing nodig is, dat één of meer ondernemingen misbruik maken van een machtspositie op de betrokken Belgische markt of op een wezenlijk deel daarvan.

Dit misbruik kan met name bestaan in:

1° het rechtstreeks of zijdelings opleggen van onbillijke aan- of verkoopprijzen of van andere onbillijke contractuele voorwaarden;

2° het beperken van de productie, de afzet of de technische ontwikkeling ten nadele van de verbruikers;

- 3° *het toepassen ten opzichte van handelspartners van ongelijke voorwaarden bij gelijkwaardige prestaties, hun daarmee nadeel berokkenend bij de mededinging;*
- 4° *het feit dat het sluiten van overeenkomsten afhankelijk wordt gesteld van het aanvaarden door de handelspartners van bijkomende prestaties, welke naar hun aard of volgens het handelsgebruik geen verband houden met het onderwerp van deze overeenkomsten.*

Artikel **VI.104** WER :

Verboden is elke met de eerlijke marktpraktijken strijdige daad waardoor een onderneming de beroepsbelangen van een of meer andere ondernemingen schaadt of kan schaden.

VWEU :²

Artikel **101** VWEU :

1. *Onverenigbaar met de interne markt en verboden zijn alle overeenkomsten tussen ondernemingen, alle besluiten van ondernemersverenigingen en alle onderling afgestemde feitelijke gedragingen welke de handel tussen lidstaten ongunstig kunnen beïnvloeden en ertoe strekken of ten gevolge hebben dat de mededinging binnen de interne markt wordt verhinderd, beperkt of vervalst en met name die welke bestaan in:*
- a) het rechtstreeks of zijdelings bepalen van de aan- of verkoopprijzen of van andere contractuele voorwaarden,*
 - b) het beperken of controleren van de productie, de afzet, de technische ontwikkeling of de investeringen,*
 - c) het verdelen van de markten of van de voorzieningsbronnen,*
 - d) het ten opzichte van handelspartners toepassen van ongelijke voorwaarden bij gelijkwaardige prestaties, hun daarmee nadeel berokkenend bij de mededinging,*
 - e) het afhankelijk stellen van het sluiten van overeenkomsten van de aanvaarding door de handelspartners van bijkomende prestaties welke naar hun aard of volgens het handelsgebruik geen verband houden met het onderwerp van deze overeenkomsten.*
2. *De krachtens dit artikel verboden overeenkomsten of besluiten zijn van rechtswege nietig.*
3. *De bepalingen van lid 1 van dit artikel kunnen echter buiten toepassing worden verklaard*
- voor elke overeenkomst of groep van overeenkomsten tussen ondernemingen,*
 - voor elk besluit of groep van besluiten van ondernemersverenigingen, en*
 - voor elke onderling afgestemde feitelijke gedraging of groep van gedragingen die bijdragen tot verbetering van de productie of van de verdeling der producten of tot verbetering van de technische of economische vooruitgang, mits een billijk aandeel in de daaruit voortvloeiende*

² Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (geconsolideerde versie), *Pb.L.* 26 oktober 2012, afl. 326, 47.

voordelen de gebruikers ten goede komt, en zonder nochtans aan de betrokken ondernemingen

a) beperkingen op te leggen welke voor het bereiken van deze doelstellingen niet onmisbaar zijn,

b) de mogelijkheid te geven, voor een wezenlijk deel van de betrokken producten de mededinging uit te schakelen.

Artikel 102 VWEU :

Onverenigbaar met de interne markt en verboden, voorzover de handel tussen lidstaten daardoor ongunstig kan worden beïnvloed, is het, dat een of meer ondernemingen misbruik maken van een machtspositie op de interne markt of op een wezenlijk deel daarvan. Dit misbruik kan met name bestaan in:

a) het rechtstreeks of zijdelings opleggen van onbillijke aan- of verkoopprijzen of van andere onbillijke contractuele voorwaarden,

b) het beperken van de productie, de afzet of de technische ontwikkeling ten nadele van de verbruikers,

c) het toepassen ten opzichte van handelspartners van ongelijke voorwaarden bij gelijkwaardige prestaties, hun daarmee nadeel berokkenend bij de mededinging,

d) het feit dat het sluiten van overeenkomsten afhankelijk wordt gesteld van het aanvaarden door de handelspartners van bijkomende prestaties, welke naar hun aard of volgens het handelsgebruik geen verband houden met het onderwerp van deze overeenkomsten.

Gerechtelijk Wetboek :

Artikel 17 Ger.W. :

De rechtsvordering kan niet worden toegelaten, indien de eiser geen hoedanigheid en geen belang heeft om ze in te dienen.

De rechtsvordering van een rechtspersoon, die de bescherming beoogt van de rechten van de mens of fundamentele vrijheden zoals zij zijn erkend in de Grondwet en in de internationale instrumenten die België binden, is eveneens ontvankelijk onder de volgende voorwaarden:

1° het maatschappelijk doel van de rechtspersoon is van bijzondere aard, onderscheiden van het nastreven van het algemeen belang;

2° de rechtspersoon streeft op duurzame en effectieve wijze dit maatschappelijk doel na;

3° de rechtspersoon treedt op in rechte in het kader van dat maatschappelijk doel, met het oog op de verdediging van een belang dat verband houdt met dat doel;

4° de rechtspersoon streeft met zijn rechtsvordering louter een collectief belang na.

Artikel 18 Ger.W. :

Het belang moet een reeds verkregen en dadelijk belang zijn.

De rechtsvordering kan worden toegelaten, indien zij, zelfs tot verkrijging van een verklaring van recht, is ingesteld om schending van een ernstig bedreigd recht te voorkomen.

VI. Beoordeling door het Hof

VOORAF

1. Heel wat (rand)zaken waarover partijen in conclusies twisten, zijn niet relevant voor de beoordeling van het hoger beroep ingesteld door KBBB. Zo is er tussen partijen discussie over de voorlopige tenuitvoerlegging van het bestreden vonnis door KBBB, waarbij HCSB beweert dat de aanbesteding (waarover ook uitvoerig wordt geconcludeerd) georganiseerd door KBBB niet zou voldoen aan de vereisten opgenomen in het bestreden vonnis. In dit verband heeft HCSB verschillende beslag- en andere procedures aanhangig gemaakt tegen KBBB waarbij zij de betaling van dwangsommen vordert, vorderingen die door KBBB worden betwist. Deze en andere twistpunten tussen partijen en tussen KBBB en de opvolger van HCSB zijnde GDM Sports BV zijn irrelevant voor de beoordeling van voorliggende zaak. Zij maken enkel duidelijk dat een eventueel stakingsbevel voldoende precies moet zijn.
2. Het bestreden vonnis van 30 november 2021 betreft op een aantal vlakken een herhaling van het advies van de BMA. Echter heeft de BMA doorheen haar opmerkingen verschillende keren aangegeven dat de principes en analyse die de BMA naar voren brengt, door de eerste rechter en het hof moeten worden *toegepast* op de relevante feiten van de zaak. De rol van de BMA bestaat erin het gerecht een niet-bindend advies te geven over de toepassing en interpretatie van de relevante wetsbepalingen en de beslissingspraktijk van het Mededingingscollege en die rol heeft de BMA perfect ingevuld. Partijen dienen dus afhankelijk van wie de bewijslast van één en ander heeft, zelf een analyse onder het mededingingsrecht te maken en voor te leggen, gestaafd door stukken.

AANGAANDE DE ONTVANKELIJKHEID

EERSTE GRIEF KBBB : Het bestreden vonnis moet worden hervormd aangezien HCSB niet langer over het vereiste belang beschikt (art. 17 en 18 Ger.W.).

Samenvatting grief KBBB

HCSB heeft haar materiële activa, inclusief activa en rechten met betrekking tot de merken Dynaspheres en Gabriëls Billiards, overgedragen aan GDM Sports BV. HCSB beschikt bijgevolg niet langer over het vereiste belang. De stakingsvordering zoals opgelegd door de eerste rechter dient dan ook te worden vernietigd.

Antwoord van HCSB

HCSB heeft op 15 maart 2022 een gedeelte van haar activa, waaronder het merk DYNASPHERES en GABRIELS BILLIARDS, overgedragen aan GDM SPORTS BV (0780.827.531) eveneens gelegen te 2520 RANST, Ter Stratenweg 29D. De rechtsprocedures blijven onder de vleugels van HCSB en HCSB heeft zich er bij de overdracht toe verbonden om zich te goeder trouw te gedragen, waarbij zij onder meer de rechten van GDM SPORTS BV dient te beschermen (**Stuk H-1 HCSB**).

Beoordeling door het Hof

Een vordering in rechte is niet ontvankelijk indien de eiser geen persoonlijk en rechtstreeks belang heeft om ze in te stellen. Tenzij de wet anders bepaalt, kan een procespartij bijgevolg enkel optreden tot vrijwaring van een eigen belang.³

Er moet sprake zijn van een werkelijk en geen theoretisch belang.⁴

Het wordt niet afdoende betwist dat HCSB in eerste aanleg en bij aanvang van de beroepsprocedure belang en hoedanigheid had om de stakingsvordering lastens KBBB in te leiden en voort te zetten.

Appellante is van oordeel dat de vordering van geïntimeerde op heden onontvankelijk is bij gebreke aan (actueel) belang. Volgens appellante kan HCSB immers ten gevolge van de overdracht van activa niet langer als een belanghebbende beschouwd worden. Geïntimeerde betwist dit zij het zeer summier.

Net als de eerste rechter is het hof van oordeel dat de vordering van geïntimeerde ontvankelijk is. Het begrip 'belanghebbende' in de zin van artikel XVII.7, 1° van het Wetboek van economisch recht heeft dezelfde invulling als in de artikelen 17 en 18 van het Gerechtelijk Wetboek. Het belang in de zin van artikel 17 van het Gerechtelijk Wetboek is ieder materieel of moreel, daadwerkelijk en niet theoretisch voordeel dat de eiser in rechte kan putten uit zijn vordering op het ogenblik dat hij ze instelt. Het belang wordt beoordeeld op het ogenblik van het instellen van de vordering. Het belang bij een vordering tot staking kan een louter moreel belang zijn.

³ Cass. 7 februari 2022, AR C.21.0164.N, www.juportal.be.

⁴ Cass. 7 november 2008, C.07.0606.N, ECLI:BE:CASS:2008:ARR.20081107.5.

De procespartij die voorhoudt titularis te zijn van een subjectief recht, heeft hoedanigheid en belang om de vordering in te stellen, ook al wordt dit recht betwist nu het onderzoek naar het bestaan of de draagwijdte van het subjectief recht dat wordt ingeroepen, niet de ontvankelijkheid maar de gegrondheid van de (stakings)vordering betreft. De vraag naar het bestaan van het recht raakt immers de grond van het geschil. Het volstaat dat de eisende partij, al dan niet terecht, beweert titularis te zijn van het recht. Geïntimeerde beroept zich op een subjectief recht, dat appellante art. VI.104 WER heeft geschonden wegens inbreuken op het mededingingsrecht, en was op het moment van het instellen van de stakingsvordering wel degelijk belanghebbende in de zin van artikel XVII.7, 1° van het Wetboek van economisch recht.

De stakingsvordering van geïntimeerde is bijgevolg *ontvankelijk*. De vraag naar de actualiteit van (en het herhalingsgevaar in verband met) de stakingsvordering behoort tot de grond van de zaak en zal daar door het hof beoordeeld worden.

AANGAANDE DE GROND VAN DE ZAAK

TWEEDE en DERDE GRIEF KBBB : Het bestreden vonnis moet worden hervormd aangezien er geen inbreuk op het mededingingsrecht voorligt en, Indien Uw Hof niet zeker is over de correcte toepassing van het EU mededingingsrecht in voorliggende zaak, vordert concludante dat Uw Hof prejudiciële vragen stelt aan het Hof van Justitie van de Europese Unie en de debatten heropent.
Eerste verweermiddel HCSB, uitgezonderd van het onderdeel inzake de dwangsommen.

Samenvatting middel KBBB

Er geen sprake is van een misbruik van machtspositie conform artikel IV.2 WER en 102 VWEU.

KBBB voert in haar hoedanigheid van sportfederatie regelgevende activiteiten uit en organiseert daarnaast ook competities voor carambole biljartwedstrijden (commerciële exploitatie, bv. sponsorovereenkomsten). De elementen waarop de eerste rechter zich baseert, hebben allen uitsluitend betrekking op de regelgevende bevoegdheid van KBBB en niet op de relevante markt voor de organisatie en commerciële exploitatie van carambole biljartwedstrijden. Dit kan alleen een rol spelen wanneer er sprake is van een link tussen de regelgevende bevoegdheid en de commerciële activiteiten, hetgeen in casu niet het geval is. In casu nam KBBB de beslissingen in haar 'commerciële hoedanigheid' van organisator van de wedstrijden en zou zij dezelfde beslissingen ook (kunnen) nemen indien zij niet over regelgevende bevoegdheden zou beschikken.

Men moet concreet nagaan of KBBB werkelijk een machtspositie bekleedt in de markt voor de organisatie van carambole biljartwedstrijden, zijnde dat zij meer dan 50% van de wedstrijden organiseert, hetgeen bovendien niet kan worden bewezen.

Zelfs indien er sprake zou zijn van een machtspositie, maakt KBBB daar geen enkel misbruik van. Het sluiten van een exclusieve overeenkomst door een onderneming met een machtspositie behelst niet automatisch een misbruik daarvan. De toegekende exclusiviteit dient uitsluitingseffecten te veroorzaken, hetgeen moet worden bewezen. Het feit dat HCSB haar producten niet kan promoten op drie wedstrijden, heeft geenszins tot gevolg dat zij haar producten niet meer kon promoten.

Er is daarnaast ook geen sprake van een verboden mededingingsbeperkende overeenkomst conform artikel IV.1 WER en 101 VWEU. Krachtens de rechtspraak van het HvJ kan een overeenkomst slechts onder het verbod vallen wanneer zij ertoe strekt (doelbeperking) of tot gevolg heeft (gevolgbeperking) dat de mededinging (binnen de interne/Belgische markt) wordt verhinderd, vervalst of beperkt. De eerste rechter herneemt louter de overwegingen van de BMA zonder deze te toetsen aan de concrete feitelijke omstandigheden (noch m.b.t. de vermeende doelbeperking, noch m.b.t. de vermeende merkbare mededingingsbeperkende invloeden). Veronderstellingen volstaan niet. HCSB toont ook niet aan dat zij niet over voldoende volwaardige alternatieven beschikte zowel binnen als buiten de structuur van KBBB.

Samenvatting standpunt HCSB

KBBB is een onderneming in de zin van het mededingingsrecht. De artikelen 101 en 102 VWEU zijn van toepassing gezien de sponsorovereenkomst de handel tussen de lidstaten kan beïnvloeden. De relevante [geografische] productmarkt waar de vermeende verboden praktijken plaatsvinden, is de markt voor de organisatie en de commerciële exploitatie van carambole-biljartwedstrijden [in België]. In België is er één enkele overkoepelende erkende federatie binnen het carambole-biljart die het carambole-biljart reguleert en die wedstrijden, kampioenschappen en toernooien organiseert, zijnde KBBB. Deze reglementerende bevoegdheid staat haar o.a. toe om de toegang te bepalen tot de markt voor het organiseren en commercieel exploiteren van carambole biljartwedstrijden. Ook haar reglementen promoten welbepaalde merken van materialen.

In het licht van artikel IV.1 WER en 101 VWEU kunnen de strekking van de overeenkomsten en de gevolgen ervan volstaan om tot de vaststelling van een mededingingsrechtelijke schending te besluiten. Doordat er overeenkomsten gesloten werden met bepaalde producenten waardoor slechts met één type biljartballen en -tafels mag gespeeld worden en waardoor slechts voor één type biljartballen en -tafels reclame mag worden gemaakt op de belangrijkste competities, hebben andere leveranciers/producenten geen [minstens minder] kans om de markt te betreden. Bovendien bleek voor de eerste rechter dat de exclusiviteit ruimer ging dan alleen [de materialen gebruikt op] de wedstrijden. Gelet op de toegekende exclusiviteit en in het bijzonder de wijze waarop deze exclusiviteit werd toegekend, staat vast dat er sprake is van een mededingingsbeperkende overeenkomst, zowel naar strekking als naar gevolg, die de mededinging op merkbare wijze verstoort.

M.b.t. de schending van artikel IV.2 WER en 102 VWEU staat vast dat KBBB een machtspositie heeft alleen al gezien het monopolie dat zij heeft in haar hoedanigheid van overkoepelende federatie van de carambolebiljartsport in België. Gelet op de machtspositie van de NV SALUC (plusminus 85%) en haar exclusieve samenwerking met appellante is het voor geïntimeerde erg moeilijk om de markt van de (competitie) carambolebiljartballen in België te betreden. KBBB misbruikt deze machtspositie door het toekennen van exclusiviteit aan één handelspartner en het uitsluiten van alle andere, zonder verantwoording en zonder open, transparante en niet-discriminatoire aanbesteding en waarbij de duurtijd van de overeenkomst te langdurig en niet in overeenstemming is met het mededingingsrecht. Daar KBBB via haar regelementen de voorwaarden bepaalt voor deelname aan haar wedstrijden of deze die met haar toestemming worden ingericht, kan zij zich onafhankelijk gedragen gezien zij zodoende de toegang tot de wedstrijden kan bepalen, zowel wat de clubs als de individuele leden betreft. De drie wedstrijden zijn bovendien premium tornooien (Kampioenschappen van België), hetgeen tevens wordt bevestigd door de sponsors, de BMA en de eerste rechter.

De Unilever-rechtspraak (HvJ) is niet van toepassing, en de zaak tegen de Deense Tennisfederatie (EC) is wel relevant.

Beoordeling door het Hof

1. Het mededingingsrecht is van toepassing in de sport

Ook sport valt onder het toepassingsgebied van het mededingingsrecht.

Ook de vraag of de aangevochten beslissingen sportief zouden zijn van aard, is niet dienend om te bepalen of voormelde mededingingsregels van toepassing zouden zijn.⁵ *In casu* moet daarentegen rekening worden gehouden met de algehele context waarbinnen de aangevochten beslissingen werden genomen, en meer in het bijzonder met de doelstellingen ervan. Vervolgens moet worden onderzocht, of de daaruit voortvloeiende beperkende gevolgen voor de mededinging inherent zijn aan deze nagestreefde doeleinden en of zij evenredig zijn aan deze doeleinden. Dit laatste criterium vereist dat opgelegde beperkingen niet verder zouden gaan dan noodzakelijk om het goede verloop van de sportcompetitie te verzekeren.⁶

In casu is de beslissing om exclusiviteit te verlenen voor bepaalde biljartballen en biljarttafels absoluut niet noodzakelijk om het goede verloop van de sportcompetitie te verzekeren, maar is deze louter vanuit economische doelstellingen ingegeven. Er zijn immers andere biljartballen en biljarttafels die werden goedgekeurd door KBBB. Appellante geeft ook in conclusies zelf aan dat het oogmerk het binnenhalen van sponsors is. Dit is met andere woorden geen beperking van kwalitatieve of product-specifieke aard, doch betreft louter een beperking tot één merk.

⁵ HvJ, 18 juli 2006, zaak C-519/04 P, randnr. 27.

⁶ HvJ, 18 juli 2006, zaak C-519/04 P, randnrs. 31-33.

De onderhavige problematiek valt dus onder het mededingingsrecht.

Het is bovendien niet omdat appellante uit vrijwilligers zou bestaan dat haar beslissingen geen grote financiële impact kunnen hebben op ondernemingen.

2. De toepassing van art. VI.104 WER ingevolge de beweerdelijk geschonden mededingingsregels Art. IV.1 WER en Art. 101 VWEU, art. IV.2 WER, art. 102 VWEU

Art. VI.104 WER bepaalt als volgt:

Verboden is elke met de eerlijke marktpraktijken strijdige daad waardoor een onderneming de beroepsbelangen van een of meer andere ondernemingen schaadt of kan schaden.

Artikel VI.104 WER omvat het verbod van oneerlijke marktpraktijken waardoor een onderneming de beroepsbelangen van één of meer andere ondernemingen schaadt of kan schaden. Kwade trouw wordt niet vereist.

Dit artikel bevat immers de algemene norm i.v.m. oneerlijke marktpraktijken tussen ondernemingen. Artikel VI.104 WER vormt de toepassing van de algemene zorgvuldigheidsnorm van het Burgerlijk Wetboek voor het ondernemingsrecht, weze het met enkele nuanceringen. Zo bestaat de fout in het handelen in strijd met de eerlijke marktpraktijken. Ook volstaat een potentiële schade aan de beroepsbelangen van een onderneming. Daadwerkelijke schade moet krachtens dat artikel niet bewezen worden. Tot slot is er ook niet vereist dat een noodzakelijk causaal verband bestaat tussen de oneerlijke marktpraktijk en de geleden schade.

Indien wordt aangetoond dat het verbod op mededingingsbeperkende besluiten van ondernemingsverenigingen, zoals vervat in artikels IV.1, §1 WER en 101, lid 1 VWEU, en/of het verbod op misbruik van machtspositie in de zin van artikels IV.2 WER en 102 VWEU werd geschonden door de KBBB, is mogelijkerwijze ook het verbod van oneerlijke marktpraktijken, vervat in artikel VI.104 WER, geschonden.

3. Partijen zijn ondernemingen of ondernemingsverenigingen conform art. I.1, 1° WER en het mededingingsrecht

Om toepassing te kunnen maken van het mededingingsrecht, dient te worden nagegaan of partijen ondernemingen of ondernemingsverenigingen zijn.

HCSB, een rechtspersoon (BV) en gespecialiseerd in biljartproducten, dient onbetwistbaar als een onderneming conform art. I.1, 1° WER te worden beschouwd.

Ook KBBB dient als rechtspersoon (VZW) als een onderneming/ondernemingsvereniging conform art. I.1, 1° WER te worden beschouwd. De definitie in het WER is duidelijk.

De rechtspraak is immers eenduidig dat sportverenigingen en sportfederaties als ondernemingen in het mededingingsrecht moeten worden beschouwd.⁷

De bewuste sponsorovereenkomsten die appellante afsloot met de NV SALUC en VERHOEVEN BILJARTFABRIEK (**Stuk E-1 en E-2 HCSB**) dienen vervolgens te worden beschouwd als een besluit van een ondernemingsvereniging. Ook hiervoor verwijst HCSB terecht in haar conclusies naar de eerdere beslissing van de BMA inzake golfbiljart:

“Tijdens de zitting werd verklaard dat reglementen worden vastgesteld en tot het sluiten van overeenkomsten wordt besloten door de Raad van Bestuur van de BGB. Het College acht het om deze redenen prima facie niet kennelijk onredelijk om te oordelen dat de Sponsorovereenkomst ook gekwalificeerd kan worden als een met de artikelen IV.1 WER en 101 VWEU voor de leden bindend besluit van een ondernemingsvereniging.” (Stuk D-2 HCSB)

4. Relevante productmarkt

Wat betreft de relevante productmarkt is dit de markt voor de organisatie en de commerciële exploitatie van carambole-biljartwedstrijden in België.

In België is er **één enkele** overkoepelende erkende federatie binnen het carambole-biljart die het carambole-biljart reguleert en die wedstrijden, kampioenschappen en toernooien organiseert. Dit is de KBBB. De KBBB heeft ook diverse gewesten en districten onder zich die de reglementen van appellante dienen te volgen en die wedstrijden organiseren waarvan de winnaars zich kwalificeren voor de wedstrijden van verweerster.

De relevante marktomschrijving van de markt die verstoord wordt, is de markt van de verkoop van (competitie) carambole biljartballen en biljarttafels, die beiden tot afzonderlijke markten behoren. Deze visie wordt ook onderschreven door de BMA, gelet op de verschillen in de technische specificaties waarbij het ene product het andere niet kan vervangen (p. 10 Amicus Curiae, r.o. 58-60).

In deze heeft de beslissing van de biljartfederatie om exclusieve overeenkomsten te sluiten met bepaalde leveranciers van biljartballen en biljarttafels, uiteraard zijn gevolgen voor wat betreft de mededinging op de aanverwante markt van verkoop van (competitie) carambole-biljartballen en carambole-biljarttafels in België.

HCSB verwijst opnieuw terecht naar de uiteenzetting van de BMA in de vergelijkbare casus van de Belgische Golfbiljartbond :

⁷ HvJ, C-41/90, *Höfner en Elsnér*, Jur. 1991, I, 1979, §21; HvJ, 36/74, *Walrave en Koch*, Jur. 1974, I, 1405, §4; HvJ, 13/76, *Donà*, Jur. 1976, I, 1333, §12; Voorz. RvM 13 november 2001, nr. 2001-V/M-39, *ETE-Kilt V. ASAF*, BS 27 februari 2001, 6.113; Voorz. RvM 13 november 2001, nr. 2001-V/M-58, *BVBA Daems Racing v. VZW Vlaamse Autosportfederatie*, BS 4 april 2002, 13.925, IV.2.1.

“28. Verzoekster omschrijft de markt als de markt voor de organisatie van golfbiljartwedstrijden in België. Zij vermeldt als verstoorde aanverwante markt de markt de verkoop van (competitie) (golf)biljartballen. Verweerster laat echter gelden dat zij geen vertegenwoordiging heeft in Wallonië.

29. De door Verzoekster voorgestelde productmarkt definitie is gelet op de populariteit van biljartsporten in België in lijn met wat het College oordeelde in een zaak betreffende cyclocross en met de beslissingspraktijk van de Europese Commissie en de Franse Autorité de la Concurrence.” (Stuk D-3 HCSB)

De BMA kwam ook in haar Amicus Curiae tot deze conclusie na een uitgebreid onderzoek (**stuk E-3 HCSB**):

“40. De BMA is van oordeel dat de relevante productmarkt de markt is voor de organisatie en de commerciële exploitatie van biljartwedstrijden in België. ... De BMA is verder van oordeel dat de markt voor de organisatie en de commerciële exploitatie van wedstrijden in België zich beperkt tot de enkele discipline van de carambole biljart.” (p. 9)

“54. De BMA is van oordeel dat de verstoorde markt kan omschreven worden als de markt voor de verkoop van carambole biljartballen, resp. van carambole biljarttafels. Het gaat hierbij om onderscheiden productmarkt, ook al betreft het speelmateriaal dat gebruikt wordt binnen dezelfde biljarddiscipline.” (p.11)

“64. De BMA is van oordeel dat de activiteiten van de KBBB die zich afspelen op de markt van de organisatie en commerciële exploitatie van carambole biljartwedstrijden, met name de reglementering van de KBBB m.b.t. de goedkeuring van biljartballen voor wedstrijden en het sluiten van sponsorovereenkomsten, merkbare effecten hebben op de markt van de verkoop van (carambole) biljartballen en biljarttafels.”

Het verweer van de KBBB – hetgeen niet onderbouwd of gestaafd werd – luidende dat de relevante productmarkt evengoed de markt voor sportartikelen kan zijn, is ongegrond.

5. De relevante geografische markt

HCSB meent dat de relevante geografische markt deze van België is. Dit wordt niet ernstig betwist door de KBBB.

Het hof is van oordeel dat de geografische markt inderdaad nationaal is gelet op de structuur van de KBBB en het toepassingsgebied van het Reglement die allebei een nationale dimensie vertonen. De KBBB is de enige door het BOIC erkende overkoepelende federatie op Belgisch niveau voor de

carambole biljart discipline en heeft een regelgevende bevoegdheid die het gehele Belgische grondgebied bestrijkt. De betrokken wedstrijden zijn nationale competities en bevinden zich in het eigen beheer van de KBBB (zie ook Amicus Curiae p. 11, randnummers 49 en 50).

6. De duur van de praktijken

Uit de diverse Facebookberichten van de partners van appellante blijkt dat de exclusieve samenwerkingsovereenkomsten werden gesloten bij ingang van het seizoen 2020-2021 en voor een duurtijd van 4 jaar, zijnde tot en met het seizoen 2023-2024.

Evenzeer blijkt uit het contract met de NV SALUC (stuk E.2 HCSB) dat er al een exclusieve overeenkomst bestond sinds 1 januari 2010:

“Cet accord remplace le contrat du 1er janvier et prend cours au 1er juillet 2020. Ce nouveau contrat est conclu pour une période de quatre ans, avec une reconduction tacite d’une période de 4 ans. »

Vrije vertaling:

"Deze overeenkomst vervangt het contract van 1 januari en loopt vanaf 1 juli 2020. Dit nieuwe contract wordt gesloten voor een periode van vier jaar, met een stilzwijgende verlenging voor een periode van vier jaar."

De overeengekomen duurtijd van 4 jaar is te lang en een te grote inperking van de mededinging. Conform de beslissingen van de BMA, andere mededingingsautoriteiten en de Europese Commissie is een duurtijd van twee jaar aanvaardbaar. Zo bestond de aanpassing van de Deense Tennisfederatie erin om tweejaarlijkse tenders te organiseren om een sponsor te selecteren. Deze selectie moest transparant, open en niet-discriminatoire georganiseerd worden.⁸

Ook de eerste rechter en de BMA gaven terecht aan dat twee jaar – en geen vier jaar – een aangewezen periode is :

“86. De BMA heeft vastgesteld dat niet betwist werd dat een set biljartballen ongeveer 2 jaar kan gebruikt worden. De BMA is van oordeel dat de levensduur van een biljartbal de meest geschikte parameter is voor de duur van exclusieve rechten.”
(p. 29)

⁸ Europese Commissie, COMP/33.055 en 35.759.

De BMA specificeerde hieromtrent :

“131. Een duurtijd van 4 jaar moet als lang worden beschouwd in het licht van de bestaande beslissingspraktijk m.b.t. exclusieve leveringsrechten van sportuitrusting:

- In de Vega-zaak werden de exclusieve leveringsrechten van kartbanden toegekend voor één kampioenschapseizoen. De Europese Commissie stelde hierover:

“Het betrokken aanbestedingssysteem is des te minder concurrentiebeperkend wanneer men bedenkt dat de duur van de verplichting om zich bij één enkele leverancier te bevoorraden beperkt is tot één kampioenschapseizoen. Voor de start van het volgende seizoen wordt een nieuwe aanbesteding uitgeschreven en mag elke producent van kartbanden die aan de eisen van het CIK-FIA-reglement voldoet, deelnemen. Indien een producent die het jaar voordien niet was geselecteerd, een nieuwe band indient die door de CIK-FIA als de beste wordt beoordeeld, kan hij”als leverancier worden aangewezen in de plaats van de vorige leverancier. Concurrentie op basis van verdienste kan derhalve elk jaar worden gevoerd op het niveau van de deelneming aan de aanbesteding.” (§51) (BMA benadrukt)

- In de Verenigde Veldritorganisatoren-zaak was het Mededingingscollege van oordeel dat het afsluiten van een langdurig (5 jaar) exclusief contract buiten iedere biedprocedure potentieel geïnteresseerden prima facie geen kans biedt om de uitzendrechten te verwerven’⁴;

- In de Deense tennisfederatie zaak was de Europese Commissie akkoord dat de tennisfederatie elke 2 jaar een tender voor een sponsor zou uitschrijven. De geselecteerde sponsor wordt de enige tennisballenleverancier van wedstrijden georganiseerd door de tennisfederatie gedurende een periode van 2 jaar.¹⁵

7. Er was geen sprake van een aanbesteding, laat staan van een objectieve, transparante en niet-discriminerende aanbesteding

Appellante houdt voor dat er wel degelijk een aanbesteding is gebeurd, zonder te speciëren of die objectief, transparant en niet-discriminerend was, en verwijst hiervoor naar twee e-mails (**stuk 1 en 2 appellante**).

HCSB is formeel dat zij nooit een e-mail inzake biljarttafels heeft ontvangen (**stuk 2 appellante**). Deze e-mail is niet eens gericht aan HCSB. Ook is er nergens te achterhalen dat er een exclusiviteit met de overeenkomst gemoeid is.

HCSB heeft wel op 9 juli 2020 een e-mail ontvangen inzake haar goedgekeurde biljartballen, met onderaan de e-mail de mededeling dat men “graag een sponsorvoorstel tegemoet zou zien” (**stuk A-3 en stuk 1 appellante**). Deze e-mail kan bezwaarlijk gelezen worden als een formele uitnodiging tot een aanbesteding. Er wordt geen enkele voorwaarde met betrekking tot de sponsoring meegedeeld, laat staan dat iemand op basis van deze e-mail kan achterhalen dat er sprake is van een tender waarbij er exclusiviteit zal worden verleend. Dit werd ook bevestigd door de BMA (**Stuk A-9 HCSB**) :

“Na een eerste analyse van de e-mail dd. 20 juli 2020 (sic: 9 juli) van de KBBB aan HCSB (Stuk 2_bij de klacht) is het auditoraat van oordeel dat deze e-mail geen ‘zichtbare’ tender/aanbesteding inhoudt. Uit deze e-mail kan immers niet worden vastgesteld of afgeleid dat door het aangaan van een sponsorcontract in feite een ‘exclusief’ partnerschap met de KBBB wordt afgesloten voor de aangeduide wedstrijden. Het auditoraat komt tot dit besluit o.b.v. volgende feitelijke vaststellingen:

- Het onderwerp van de e-mail refereert niet naar een tender/aanbesteding maar naar “goedgekeurde biljartballen”;*
- De e-mail zelf bevat geen uitnodiging tot deelname van een tender/aanbesteding en specificeert niet de omvang en de duurtijd van de exclusieve samenwerking. Er wordt ook geen einddatum van indiening van offerte bepaald.”*

Er kan dus geconcludeerd worden dat er exclusieve sponsorovereenkomsten werden getekend door de KBBB met een leverancier van biljartballen (NV SALUC) en met een leverancier van biljarttafels (BV VERHOEVEN BILJARTFABRIEK) zonder dat er een daadwerkelijke aanbesteding werd georganiseerd.

8. Schending kartelverbod of mededingingsbeperkende overeenkomst (art. IV.1 WER en art. 101 VWEU)

Appellante had een overeenkomst gesloten met de NV SALUC en met BV VERHOEVEN BILJARTFABRIEK, en dit in strijd met artikel IV.1 WER, aangezien de mededinging op de Belgische betrokken markt of minstens een wezenlijk deel ervan merkbaar wordt verhinderd of beperkt door het toekennen van exclusiviteit aan één handelspartner en het uitsluiten van alle andere zonder verantwoording en zonder een open, transparante en niet-discriminatoire aanbesteding.

HCSB verwijst terecht naar de uiteenzetting van de BMA in haar Amicus Curiae onder de randnummers 104 naar 107 voor wat betreft de theoretische grondslagen van art. IV.1 WER en art. 101 VWEU (**stuk E-3 HCSB**).

Het hof stelt vast dat de wijze van toekenning van de exclusieve sponsorcontracten gekoppeld aan het feit dat de KBBB haar reglement en werkwijze in 2020 veranderde om de exclusiviteit van NV SALUC en BV VERHOEVEN BILJARTFABRIEK te verankeren, de mededingingsbeperkende strekking van deze contracten aantoont, en dus kan er besloten worden tot de schending van de artikelen 101 VWEU en VI.104 en IV.1 WER en hoeven de gevolgen daarvan voor de mededinging niet verder te worden onderzocht.

Doordat er overeenkomsten werden gesloten met bepaalde producenten waardoor slechts met één type biljartballen en -tafels mag gespeeld worden en waardoor slechts voor één type biljartballen en -tafels reclame mag worden gemaakt op de belangrijkste competities, hebben andere leveranciers/ producenten vanzelfsprekend geen, minstens minder, kans om de markt te betreden. Het is dus duidelijk dat deze overeenkomst tot doel heeft de mededinging te beperken. Dit blijkt ook uit het feit dat de gelaakte overeenkomst – wat NV SALUC (een wereldspeler inzake biljartballen met een marktaandeel van meer dan 85%) betreft – al in voege was voordat HCSB ook maar enigszins (zie hiervoor) werd gemaild, hetgeen op een vorm van kwade trouw (voldongen feit) in hoofde van de KBBB duidt.

De overeenkomst van 10 oktober 2020 met de BV VERHOEVEN BILJARTFABRIEK stelt het volgende (stuk E-1 HCSB) :

*“De sponsor krijgt recht op alle kampioenschappen van België multi disciplines: ere - klasse, vrijspel, de drie kaders, bandstoten, driebanden, 5kegel en artistiek,
Tijdens de beker van België ...
Tijdens het Kampioenschap van de Jeugd...*

De sponsor krijgt de exclusiviteit aangaande biljarts, en biljartbenodigdheden in:

- a. De ganse accommodatie van de events*
- b. De affiche*
- c. De kalender,*
- d. Het programmaboek,*
- e. Eventueel TV en*
- f. Op alle briefwisseling van de KBBB, gedurende dit contract.*

...

De KBBB verbindt zich ertoe aangaande de 3 evenementen waarvan sprake in dit contract, geen concurrerend bedrijf van dezelfde sector van de sponsor te adverteren, in welke vorm dan ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de sponsor.”

De overeenkomst van 6 juli 2020 met de NV SALUC stelt het volgende (**Stuk E-2 HCSB**) (vrij vertaald) :

“SALUV NV is de officiële en exclusieve leverancier van de biljartballen voor het Kampioenschap van België multi-disciplines, inclusief artistiek, de finale van de Beker van België en het Kampioenschap van België voor de jeugd. Tijdens deze drie contractuele wedstrijden mag geen reclame worden gemaakt voor een ten aanzien van Saluc concurrerend merk biljartballen.

Uit beide overeenkomsten blijkt dat er exclusiviteit wordt verleend door de KBBB niet enkel voor het gebruik van het materiaal (biljartballen en biljarttafels) tijdens het evenement, maar ook voor wat betreft alle mogelijke publiciteit en dit voor premium wedstrijden met hoge kijkcijfers en een groot bereik.

HCSB wenste (zij heeft nu gelet op de hogervermelde overdracht van activa in deze een rechtsopvolger die geen partij is in onderhavige procedure) een eerlijke kans te krijgen om met haar biljartballen actief te zijn in alle belangrijke Belgische evenementen van appellante, zijnde de officieel erkende carambole-biljartfederatie. Door deze kartelafspraken of mededingingsbeperkende overeenkomsten lukte dit niet.

Appellante merkt dienaangaande op dat het enkel over de eindfase van deze kampioenschappen zou gaan. Dat het slechts over de eindfase zou gaan heeft geen invloed op de beoordeling van een al dan niet schending van het mededingingsrecht.

Daarnaast zullen spelers en clubs die weten dat ze tijdens de eindfase moeten spelen met een bepaald merk van biljartballen of biljarttafels in de voorafgaande wedstrijden of trainingen evident ook met deze biljartballen of biljarttafels spelen.

Waar appellante voorhoudt dat de mededinging niet wordt beperkt, is het voor weinig discussie vatbaar dat het toekennen van exclusiviteit door de belangrijkste sportfederatie in België inzake carambole-biljart voor haar belangrijkste competities een weerslag heeft op de mededinging op de markt van de (competitie) carambole-biljartballen en de -biljarttafels in België.

Er gaan duidelijk marktafscherpende effecten uit van dergelijke exclusieve overeenkomsten (zowel die met NV SALUC als die met BV VERHOEVEN BILJARTFABRIEK) voor concurrerende sponsors zoals het kleinere HCSB er één is/was. Die overeenkomsten worden doorgaans ook niet met slechts één nationale bond afgesloten. De marktafscherpende effecten zijn met andere woorden mogelijk groter door de cumulatieve effecten van de overeenkomsten.

De Europese Commissie en de BMA hebben evenwel geoordeeld dat een aanbesteding met exclusiviteit voor een beperkte tijdsperiode en voor een reeks wedstrijden/competities toegelaten is op voorwaarde dat er gewerkt wordt met een open, transparante en niet-discriminatoire aanbesteding waaraan alle betrokken partijen kunnen deelnemen. Gelet op dit uitzonderingsregime is het evenwel van uiterst belang dat de regels van de kunst voor het organiseren van een dergelijke aanbesteding strikt worden opgevolgd.

HCSB heeft aangetoond dat er geen sprake was van een correcte aanbesteding.

Er dient te worden besloten dat de exclusieve samenwerkingsovereenkomsten die appellante met diverse partners - waaronder met de NV SALUC voor de biljartballen en met de BV VERHOEVEN BILJARTFABRIEK voor de biljarttafels - heeft gesloten dienen te worden beschouwd als mededingbeperkende overeenkomsten conform art. VI.104 en IV.1 WER en art. 101 VWEU waardoor appellante het kartelverbod heeft geschonden.

9. De beïnvloeding van de interlidstatelijke handel

Wat betreft de toepassing van de artikelen 101 en 102 VWEU, is vereist dat de geïllustreerde praktijk de handel tussen de lidstaten beïnvloedt. Zowel de eerste rechter als de BMA zijn van mening dat de voorliggende sponsorovereenkomsten de handel tussen de lidstaten in de zin van artikel 101 en 102 VWEU kunnen beïnvloeden. Zij wijzen wat dit betreft op het gegeven dat KBBB de enige door het BOIC erkende overkoepelende federatie op Belgisch niveau voor de carambole biljart discipline is en een regelgevende bevoegdheid heeft voor het gehele Belgische grondgebied. Derhalve zouden de bepalingen in het Reglement met betrekking tot de toegelaten speelballen tijdens de door KBBB georganiseerde wedstrijden door alle clubleden moeten worden nageleefd. Verder wijzen de eerste rechter en de BMA op het feit dat HCSB een Belgische dochteronderneming zou zijn van een Nederlands bedrijf. Volgens hen kan een exclusieve sponsorovereenkomst haar toetreding tot de Belgische markt zeker beïnvloeden.

De geïllustreerde wedstrijden georganiseerd door KBBB zijn de *Kampioenschappen van België multi-disciplines met inbegrip van artistieke biljart, de finale van de Beker van België en het Kampioenschap van de Jeugd*. Deze wedstrijden betreffen allen wedstrijden op nationaal niveau en bovendien betreft onder meer de finale van de Beker van België een wedstrijd die deelnemers toelaat om zich verder te kunnen plaatsen in andere, internationale wedstrijden en zelfs op de wereldranglijst.⁹ Deze wedstrijden zijn met andere woorden belangrijk voor de deelnemers, waardoor ook de concurrentie des te meer aan belang wint. De geïllustreerde praktijk van KBBB houdt een risico in op de versterking van de concurrentiepositie van producenten / leveranciers die actief zijn op de Belgische markt of dit wensen te worden door toetreding vanuit het buitenland.

⁹ Stuk C.11 HCSB.

10. Aangaande de vermeende inbreuk op artikel IV.2 WER [en art. 102 VWEU]

HCSB verwijt KBBB haar machtspositie op de markt voor het organiseren en commercialiseren van carambole biljartwedstrijden in België te hebben misbruikt door sponsorovereenkomsten te hebben gesloten met NV SALUC.

Krachtens artikel IV.2 WER is het misbruiken van een machtspositie verboden. Het komt aan geïntimeerde toe om het bewijs te leveren dat aan de toepassingsvoorwaarden van artikel IV.2 WER is voldaan.

Voor het opmaken van artikel IV.2 WER, maakte artikel 102 VWEU de rechtstreekse inspiratie uit voor de Belgische wetgever.¹⁰ Het enige verschil tussen beide artikelen betreft een juridictioneel verschil, met name het feit dat artikel 102 VWEU verwijst naar een machtspositie ‘op de interne markt’, terwijl artikel IV.2 WER verwijst naar een machtspositie ‘op de betrokken Belgische markt’.

Het Hof gaat in een eerste stap na of er sprake is van een machtspositie in de zin van artikel IV.2 WER (en artikel 102 VWEU).

Machtspositie wordt in art. I.6 WER als volgt gedefinieerd:

“de positie die een onderneming in staat stelt om de instandhouding van een daadwerkelijke mededinging te verhinderen en het haar mogelijk maakt om zich, jegens concurrenten, afnemers of leveranciers, in belangrijke mate onafhankelijk te gedragen.”

Uit vaststaande rechtspraak van het Hof van Justitie volgt dat een marktaandeel van 50% of meer op de betrokken markt over een bepaalde periode een weerlegbaar vermoeden van machtspositie inhoudt.¹¹

Het Hof van Justitie oordeelde in haar *Hoffman-La-Roche* arrest dat een machtspositie kan resulteren uit verscheidene factoren, die elk afzonderlijk niet per se beslissend behoeven te zijn, doch dat het bezit van omvangrijke marktaandelen zeer significant is bij de beoordeling. In die zin oordeelde het Hof dat aanzienlijke marktaandelen, uitzonderingsomstandigheden daargelaten, op zichzelf reeds het bewijs van een machtspositie zouden leveren.¹² Het marktaandeel van de betrokken

¹⁰ Wetsontwerp tot bescherming van de mededinging. Memorie van toelichting, *Parl.St.* Kamer 1989-90, nr. 1282/1, 7-8.

¹¹ Arrest van het Hof van Justitie in zaak C-62/86, AKZO Chemie BV tegen Commissie van de Europese Gemeenschappen, *Jurispr.* 1991, I-3359, punt 59-60

¹² HvJ 13 februari 1979, 85/86, *Hoffman-La-Roche*, randnrs. 39-41 en HvJ 3 juli 1991, C-62/86, *AKZO Chemie*, randnr. 60 (50%).

onderneming(en) op de markt kan in die zin een eerste indicatie geven van het al dan niet bestaan van een machtspositie.¹³

Daarnaast kunnen ook andere factoren helpen bij de beoordeling van het al dan niet bestaan van een machtspositie. Het Hof van Justitie geeft als indicaties : het verschil in percentage van de marktaandeelen met die van de concurrenten ; het vervaardigde assortiment in vergelijking met dat van de concurrenten ; het al dan niet hebben van een (technologische) voorsprong op de concurrenten ; het al dan niet beschikken over een (zeer) uitgebreid en commercieel netwerk en, tot slot, het al dan niet bestaan van potentiële concurrentie.¹⁴

Onderhavig dossier handelt over de (eindfase van de) drie jaarlijkse tornooien waarvoor door de KBBB aan NV SALUC en BV VERHOEVEN BILJARTFABRIEK exclusiviteit werd toegekend met name voor de Belgische kampioenschappen, de Beker van België en de Belgische jeugdkampioenschappen.

Uit de stukken blijkt dat de KBBB als sportbond voor carambole biljart in België werd erkend door het BOIC, de Europese Bond en de Wereldbond UMB. De KBBB mag als enige spelers afvaardigen op het wereldkampioenschap van de UMB en de resultaten van de door de KBBB georganiseerde wedstrijden worden erkend binnen de UMB (**stuk D-6 van HCSB**). De KBBB kan als enige een formeel Belgisch kampioen en bekerhouder van België aanduiden.

De KBBB beschikt tevens over een regelgevende bevoegdheid met betrekking tot economische activiteiten die verwant zijn met de sportdiscipline van de carambole biljart. Deze regelgevende bevoegdheid beïnvloedt de voorwaarden van verkoop, bv. de productspecificaties, van biljartballen en -tafels (**p. 19-22 bestreden vonnis 30/11/2021 – A/20/01287**).

Het is echter onbetwist dat HCSB de bevestiging kreeg van de KBBB dat haar biljartballen zijn goedgekeurd en toegelaten. In tegenstelling tot wat gebeurde in de golfbiljartzaak, zoals eerder beoordeeld door de BMA, wordt er geen merk aangehaald in de (thans relevante) versie (2020) van het reglement van de KBBB. Het hof heeft hiervoor wel al rekening gehouden met het feit dat de KBBB snel haar reglement aanpaste in 2020 om de exclusiviteit verleend aan NV SALUC en BV VERHOEVEN BILJARTFABRIEK op een andere wijze te verankeren (via exclusieve sponsorovereenkomsten waarvoor ze zich veel moeite getroostte om ze niet in rechte bij te (moeten) brengen : de eerste rechter moest dienaangaande een tussenvonnissen vellen).

¹³ *Vergl. bij voorbeeld* J. BLOCKX, "Commentaar bij art. IV.2 WER", *OHRA* 2022, afl. 97, 57-58.

¹⁴ HvJ 13 februari 1979, 85/86, *Hoffman-La-Roche*, randnr. 42.

Uit de voorgelegde stukken blijkt echter dat er nog tal van andere organisaties zijn die ook carambole biljartwedstrijden organiseren, ook buiten de structuur van de KBBB om, zoals onder meer :

- Antwerpse Drieband Liga VZW;¹⁵
- Koninklijke Limburgse Biljartbond VZW;¹⁶
- Koninklijke Noordlimburgse Biljarbond VZW;¹⁷ en
- Koninklijke Biljartfederatie Klein Brabant VZW.¹⁸

Ook relevant is de organisatie **Billiard Top Sport (BTS)**, de vroegere Vereniging van Ereklasse Spelers), die al meer dan 35 jaar bestaat en op nationaal niveau toernooien in de carambole biljartsport organiseert. Het volstaat om naar de website www.b-t-s.be te gaan om vast te stellen dat het een omvangrijke organisatie betreft met als doel het promoten van de biljartsport in België (zie **stuk 13 van KBBB**, de statuten en website van BTS).

Haar statuten bepalen :

De vereniging heeft als doel het professionaliseren van het biljarten in België door de organisatie van toernooien in samenwerking met belangrijke clubs. De vereniging zal zich richten op alle disciplines van het carambole biljarten en aldus kunnen alle ereklassespelers uit de diverse disciplines zich aansluiten. Daarnaast kan vanuit de schoot van de vereniging gewerkt worden aan het opleiden van nieuw talent, de organisatie van sportieve evenementen en het actief adviseren van de KBBB. Zij zal ook de verdediging van de rechten en de belangen van haar leden behartigen. Zij mag eveneens alle activiteiten ondernemen die dit doel kunnen bevorderen. Zij kan in die zin ook, doch slechts op bijkomstige wijze, handelsdaden stellen, enkel voor zover de opbrengst hiervan besteed wordt aan het doel waarvoor zij werd opgericht.

BTS organiseert vier belangrijke toernooien met een superprestige. BTS zou 300 wedstrijden organiseren en HCSB zou sponsor zijn.

Partijen geven in conclusies en stukken geen afdoende informatie over het totaal aantal carambole biljartwedstrijden in België georganiseerd door de KBBB en zijn clubleden en door niet-erkende federaties.

¹⁵ Ondernemingsnummer 0471.913.215. Zie <https://www.adl2000.be/>.

¹⁶ Ondernemingsnummer 0410.121.047. Zie <http://www.klbb.eu/WebSite/NL/index.php>.

¹⁷ Zie <https://www.knlbb.be/>.

¹⁸ Zie <http://62.221.250.223/WD240AWP/WD240Awp.exe/CONNECT/KBKB>.

De BMA stelt in haar *Amicus Curiae* terecht (randnummer 82) :

82. Het marktaandeel van de KBBB, met inbegrip van de volledig in eigen beheer en de door haar leden en clubs georganiseerde wedstrijden, op de markt voor de organisatie en exploitatie van carambole biljart wedstrijden lijkt echter beduidend hoger te moeten worden ingeschat dan de marktaandelen van de niet-erkende federaties die enkel op regionaal niveau aanwezig zijn. Een marktaandeel van KBBB dat meer dan 50% zou zijn, is op zich een sterke aanwijzing dat er sprake is van een machtspositie.

Op de zitting van 6 december 2023, stelt KBBB dat er per jaar ruwweg zo'n 12.000 carambole biljartwedstrijden in België zouden worden georganiseerd. KBBB zou er hiervan 300 organiseren. In die zin betreft de verhouding wedstrijden georganiseerd door KBBB in diens hoedanigheid van organisator van de carambole biljartwedstrijden plusminus 2,5 %.

HCSB stelt in conclusies (randnummer 102):

Zij is de enige sportfederatie in België die zich op deze sport/markt profileert. Haar marktaandeel op deze markt is alleszins meer dan 50% en leunt aan tegen de 100%. Er zijn diverse gewesten en districten die zich onder de vleugels van appellante hebben ontwikkeld. Er zijn diverse clubs die zich onder de vleugels van de gewesten en districten en derhalve onder appellante hebben ontwikkeld. Zij volgen allen de regels van appellante.

Zoals hiervoor aangegeven is de KBBB echter duidelijk niet de enige sportfederatie die zich op carambole biljart profileert. Er ligt geen afdoende bewijs voor van omvangrijke marktaandelen in hoofde van KBBB. HCSB stelt zonder enige onderbouwing of pertinent stuk dat KBBB over een marktaandeel van meer dan 50% zou beschikken.

HCSB stelt wel volkomen terecht dat het aantal wedstrijden op zich niet bepalend is maar wel het type van wedstrijden (premium karakter van de wedstrijden). Evenwel wordt ook daarrond geen duidelijkheid verschaft aan het hof.

HCSB bewijst derhalve niet op afdoende wijze dat KBBB over een machtspositie beschikt.

Het hof dient – gelet op het voorgaande - niet verder te gaan in de analyse van de vraag of KBBB misbruik van een machtspositie heeft gemaakt.

Het Hof overweegt eveneens dat het stellen van twee prejudiciële vragen aan het Hof van Justitie geenszins onontbeerlijk is om uitspraak te doen in de onderhavige procedure.

De tweede grief van KBBB is *slechts gegrond* in de zin dat alleen een inbreuk op artikel IV.1 WER j° 101 VWEU wordt aangetoond door HCSB, die terzake de bewijslast heeft.

De derde grief van KBBB is *ongegrond*.

VIERDE GRIEF KBBB : Indien Uw Hof per impossibile van oordeel zou zijn dat een stakingsbevel moet worden opgelegd, vordert concluante dat het stakingsbevel duidelijk wordt omschreven en dat er geen dwangsom wordt opgelegd, hoogstens een redelijke dwangsom die tot een maximum wordt beperkt.

Eveneens beoordeling van het eerste tweede en derde verweermiddel HCSB.

Samenvatting middel KBBB

Een dwangsom is niet opportuun gezien KBBB zich heeft gedragen naar het bestreden vonnis en een tender organiseerde voor sponsorovereenkomst[en].

Een dwangsom van 1.000,00 EUR per dag is bovendien niet redelijk. Een dwangsom opleggen per dag vertraging van 50,00 € per dag mét een maximumbedrag zou daarentegen wel redelijk zijn.

Samenvatting standpunt HCSB

Het opleggen van een dwangsom ten belope van 1.000,00 EUR per dag is passend, daar in het verleden reeds is gebleken dat appellante zich tracht te onttrekken aan beslissingen of adviezen.

HCSB vraagt om een bijkomend (dit is in feite een beperkt incidenteel beroep) bevel tot publicatie en stelt dat indien er geen herhalingsgevaar zou zijn, het stakingsbevel enkel *ex nunc* kan opgeheven worden.

Beoordeling door het Hof

Het bestreden vonnis van 30 november 2021 werd reeds op 1 december 2021 betekend.

Krachtens de vaste rechtspraak van het Hof van Cassatie dient een bevel tot staking betrekking te hebben op een duidelijk omschreven daad, zodat er over de draagwijdte van dat bevel geen enkele redelijke twijfel kan bestaan.¹⁹

Op het moment van de inleiding van de stakingsvordering door HCSB stonden de oneerlijke marktpraktijken in hoofde van KBBB vast. Het behoort aan de stakingsrechter om de staking te bevelen van dergelijke praktijken om de herhaling ervan te voorkomen.²⁰ Geen stakingsbevel uitspreken is slechts mogelijk wanneer het risico op herhaling van de oneerlijke marktpraktijk volledig uitgesloten is.²¹ Uit de feitelijke gegevens die ter beschikking van het hof staan, blijkt dat KBBB na de betekening van het bestreden vonnis stappen ondernam om zich te conformeren, maar

¹⁹ Cass. 3 januari 2019, AR C.18.0199.F, www.juportal.be.

²⁰ Cass. 17 juni 2005, C040274N, www.juridat.be.

²¹ Cass. 25 juni 2015, C.14.0395.F, www.juridat.be.

niet dat zij een dergelijke ommezwaai realiseerde waardoor het ondenkbaar zou zijn dat zij in de toekomst nog een oneerlijke marktpraktijk zou stellen. Omdat het herhalingsgevaar principieel niet uitgesloten is, wordt het verbod toch opgelegd. Het wordt echter beperkt in de tijd en gaat dus in op 1 december 2021 en wordt opgeheven met ingang van 15 maart 2022, omdat van dan af HCSB door de overdracht van activa niet aantoont dat het stakingsbevel in haren hoofde nog enigszins noodwendig of pertinent is.

Het hof overweegt dat het opportuun (onder meer gelet op de hangende beslagprocedures) is tevens een plafond vast te stellen, zodat er in die zin geen dwangsommen kunnen verbeuren boven 100.000,00 EUR.

Wat betreft het derde middel van HCSB, overweegt het hof dat een uitbreiding van de oorspronkelijke hoofdeis via publicatie van de beslissing in het onderliggende geval niet opportuun is. Een publicatie conform artikel XVII.4 WER is immers slechts nuttig indien die er kan toe bijdragen dat de gewraakte daad of de uitwerking ervan zal ophouden, hetgeen hier niet het geval is.

Het eerste (verweer)middel van HCSB is gelet op het voorgaande slechts *deels gegrond*.

Het tweede en het derde (verweer)middel van HCSB is gelet op het bovenstaande *ongegrond*.

AANGAANDE DE RECHTSPLEGINGSVERGOEDING

VIERDE VERWEERMIDDEL HCSB : Appellante moet worden veroordeeld tot alle gerechtskosten, inclusief een rechtsplegingsvergoeding

HCSB vordert KBBB te veroordelen tot het betalen van een rechtsplegingsvergoeding begroot op 1.800,00 EUR in graad van eerste aanleg én in graad van beroep. KBBB vordert HCSB te veroordelen tot een rechtsplegingsvergoeding begroot op 1.440,00 EUR in eerste aanleg en 1.680,00 EUR in hoger beroep.

Gezien het Hof in de voorgaande uiteenzettingen tot de conclusie komt dat het stakingsbevel wel degelijk gegrond was voor wat betreft de schending artikel IV.1 WER j° 101 VWEU voor de periode van 1 december 2021 tot 15 maart 2022, overweegt het hof dat KBBB dient te worden beschouwd als de grotendeels in het ongelijk gestelde partij.

Het Hof veroordeelt KBBB tot de gerechtskosten, inclusief een rechtsplegingsvergoeding in hoger beroep begroot op 1.800,00 EUR.

**OM DEZE REDENEN,
HET HOF,**

Het hof beslist bij arrest op tegenspraak.

De rechtspleging verliep in overeenstemming met de wet van 15 juni 1935 op het gebruik van de taal in gerechtszaken.

Wijst het verzoek van HCSB dd 10 januari 2024 tot heropening van de debatten af.

Verklaart het hoger beroep van KBBB ontvankelijk, en slechts zeer gedeeltelijk (enkel betreffende de wettelijke basis, de duur en de precisie van het stakingsbevel en het maximum aan te verbeuren dwangsommen) gegrond,

Verklaart de uitbreiding van de oorspronkelijke hoofdeis door HCSB (beperkt incidenteel beroep) toelaatbaar maar ongegrond.

Zegt voor recht dat er geen reden bestaat om het bestreden vonnis van 20 april 2021 te hervormen ;

Hervormt het bestreden vonnis van 30 november 2021, behoudens in zoverre de oorspronkelijke hoofdeis ontvankelijk wordt verklaard en de kosten in eerste aanleg worden beoordeeld.

Opnieuw beslissend voor het overige,

- Stelt vast dat KBBB een inbreuk heeft gepleegd op artikel VI.104 WER en IV.1 WER j° artikel 101 VWEU door in 2020 langdurige en exclusieve sponsorovereenkomsten te hebben gesloten met NV SALUC en met de BV VERHOEVEN BILJARTFABRIEK, zonder een objectieve, transparante en niet-discriminerende aanbesteding te organiseren, derwijze dat alle andere handelspartners bij voorbaat werden uitgesloten ;
- Beveelt de KBBB de staking van elke berichtgeving op haar website of op elke andere manier in verband met (één van deze) beide overeenkomsten onder verbeurte van een dwangsom van 1.000 EUR per inbreuk en per dag dat deze inbreuk zou worden voortgezet, vanaf 30 dagen na betekening van dit arrest ;
- Zegt voor recht dat het onderhavig stakingsbevel ingaat op 1 december 2021 (betekening van de bestreden beslissing) en gelet op de overdracht van de activiteiten van HCSB aan GDM Sports van rechtswege opgeheven is op 15 maart 2022 ;
- Bepaalt het maximum van te verbeuren dwangsommen op 100.000,00 EUR ;

Veroordeelt appellant tot de gerechtskosten verbonden aan het hoger beroep, met inbegrip van de rechtsplegingsvergoeding van 1.800,00 EUR,

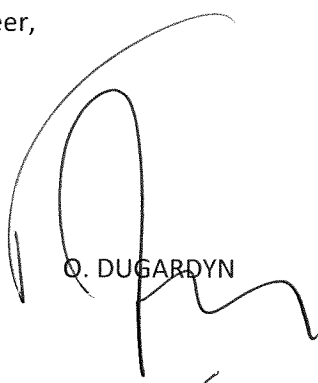
Veroordeelt appellant overeenkomstig artikel 269/2 van het Wetboek der registratie-, hypotheek-, en griffierechten tot betaling aan de Belgische Staat, de FOD FINANCIEN, van het rolrecht hoger beroep ten bedrage van 400,00 EUR, en tot het definitief ten laste nemen van de bijdrage Budgettair Fonds ten bedrage van 22,00 EUR,

Aldus gevonnist en uitgesproken in openbare burgerlijke terechtzitting van de 8ste kamer van het hof van beroep te Brussel op **24 januari 2024**,
waar aanwezig waren:

Mevr. A-M. WITTERS
Mevr. H. DE BACKER
Dhr. O. DUGARDYN
Dhr. S. DE COOMAN

Raadsheer dd. Voorzitter,
Plaatsvervangend raadsheer,
Plaatsvervangend Raadsheer,
Griffier,

S. DE COOMAN

O. DUGARDYN

H. DE BACKER

A.-M. WITTERS